

Regeringskansliet
(Utbildningsdepartementet)
103 33 STOCKHOLM

Yttrande angående Grönbok: Nya perspektiv på Europeiska forskningsområdet

Sammanfattning

- Energimyndigheten delar Europeiska Kommissionens (KOM:s) bedömning om betydelsen av att stimulera ökad **forskarrörlighet**.
- Energimyndigheten instämmer i bedömningen att EU kan ha en viktig roll i koordinering av **investeringar** i viktig forskningsinfrastruktur. Myndigheten anser dock att kriterier för bedömning av forskningskvalitet och andra viktiga aspekter för val av placering av infrastrukturerna behöver utvecklas.
- Energimyndigheten välkomnar insatser som syftar till att knyta ihop ledande strukturer i **virtuella centrum**. Energimyndigheten anser att det är viktigt att stödja starka forskningsmiljöer, men ser inte gemensamma institut som lösning.
- Energimyndigheten delar KOM:s analys om betydelsen av ökat informationsutbyte. Insatserna bör fokusera på sådan information som inte lämpar sig för vetenskapliga tidskrifter.
- En central del av Grönboken handlar om samordning av program och prioriteringar, och om främjandet av starka forskarmiljöer och spjutspetsforskning. Myndigheten instämmer i att detta är angeläget för Europas konkurrenskraft. Samtidigt ser myndigheten behov av en djupare diskussion om fördelningen mellan gemensamma och nationella insatser, och mellan spetsforskning och bredd.
- Energimyndigheten ser det som en stor brist att grönboken inte på ett tydligare sätt belyser kopplingen mellan forskningen och innovationssystemet.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten fokuserar på de områden som avser den offentliga finansieringen av forsknings- och utvecklingsprojekt.

Mot bakgrunden att ERA kopplas till uppfyllande av Lissabon-strategins mål är det dock enligt myndigheten anmärkningsvärt att Grönboken inte berör innovationssystemet i någon nämnvärd grad.

1 Forskarrörlighet

Energimyndigheten delar KOM:s bedömning om betydelsen av att stimulera ökad forskarrörlighet. Vissa delar av analysen i detta stycke är dock alltför generella, vilket försvårar slutsatserna. Ett fortsatt arbete att främja den allmänna rörligheten av människor och tjänster inom EU skulle även ha en positiv effekt på forskarrörligheten. Att göra särskilda satsningar för att öka just forskarrörligheten måste enligt myndigheten bygga på mer underbyggda resonemang.

2 Forskningsinfrastrukturer

Grönbokens analys och ser ett stort och självklart europeiskt mervärde med en Europeisk koordinering av investeringar i viktig forskningsinfrastruktur. Energimyndigheten är principiellt positiv till höga ambitioner på området.

Myndigheten konstaterar samtidigt att de gemensamma insatserna på detta område, och när det gäller liknande större punktinsatser, inte får innebära att de tematiska områdena av budgetskäl reduceras till ett fåtal enstaka frågor.

Myndigheten anser också att kriterier för bedömning av forskningskvalitet och andra viktiga aspekter för val av placering av infrastrukturerna behöver utvecklas

I detta sammanhang vill Energimyndigheten också peka på vikten av investeringar i storskaliga pilot- och demonstrationsinsatser på energiområdet, exempelvis när det gäller introduktionen av andra generations biodrivmedel.

3 Research institutions

Energimyndigheten anser att det är viktigt att stödja starka forskningsmiljöer, men ser inte gemensamma institut som lösning. Ett lösare samarbete i form av exempelvis virtuella institut kan ge mer i utbyte, med bibehållen regional utveckling. Networks-of-Excellence (NoE) är enligt myndighetens bedömning ett bra koncept som förtjänar fortsatt stöd för att kunna vidareutvecklas enligt de ursprungliga intentionerna.

4 Sharing knowledge

Energimyndigheten delar Kommissionens analys om betydelsen av starkt informationsutbyte.

Myndigheten anser dock att det inte finns något skäl att söka dubblera det system med databaser över publicerade artiklar etc. som är globalt etablerat i vetenskapssamhället. Insatserna bör istället läggas på spridning av sådan information som inte lämpar sig för vetenskapliga tidskrifter. Enkla förbättringar som att anpassa språket eller göra informationsinsatserna mer riktade mot specifika målgrupper skulle t.ex. påtagligt förbättra värdet av insatserna.

5 Optimising research programmes and priorities

Energimyndigheten har, liksom flera andra myndigheter, haft positiva erfarenheter av ERA-NET, dock främst avseende informationsutbyte snarare än samordning eller anpassning av de nationella prioriteringarna.

I grönboken presenteras tankar om ett nytt instrument, sannolikt baserat på artikel 171. Instrumentet karaktäriseras av variabel geometri, gemensamma program och kriterier för utvärdering av ansökningar, flexibel finansiering genom t.ex. skatterabatter, etc. Instrumentet är dock inte så utförligt beskrivet att det går att kommentera i detalj.

Energimyndigheten ser dock goda möjligheter till effektivare nationell FoU genom bilateral samordning och anpassning till andra länders styrkor och svagheter. I flera fall kan säkert även gemensamma program vara mer effektiva än helt nationella. Myndigheten delar KOM:s analys att ökad samordning kan leda till ökad excellens genom t.ex. specialisering, undvikande av oönskade överlappningar eller minskat stöd till mindre bra grupper. Energimyndigheten vill betona vikten av att ett flertal forskningsmiljöer är nödvändiga utan att för den skull ha status som spjutspets. Detta är särskilt tydligt i den behovsstyrda forskningen. I dessa fall måste även nyttoaspekten och koppling till innovationssystemet väga tungt i den allmänna bedömningen. Energimyndigheten ser det som en brist att grönboken inte på ett tydligare sätt belyser kopplingen mellan forskningen och innovationssystemet, och efterlyser en djupare diskussion dels kring balansen mellan satsningar på EU-nivå och medlemsstatsnivå, dels för att fastställa den mest ändamålsenliga fördelningen av resurser mellan spjutspetsforskning och övrig forskningsverksamhet s k bredd.

6 International cooperation

Myndigheten konstaterar att en centralisering av det internationella forskningssamarbetet så att det koordineras av EU-kommissionen på många sätt skulle vara bekvämt. Samtidigt talar erfarenheterna för att små medlemsstater kommer i kläm. Resurser behöver då istället läggas på att bevaka positionerna gentemot andra MS. Kommissionens engagemang i forskningssamarbeten med tredje land bör prövas från fall till fall och MS bör engageras i besluten.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Thomas Korsfeldt. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit utvecklingsdirektören Lars Guldbbrand, tf avdelningschefen Anneli Eriksson, enhetschefen Paul Westin, experten Peter Rohlin, handläggaren Björn Telenius och avdelningschefen Josephine Bahr Ljungdell, den sistnämnda föredragande.

Thomas Korsfeldt

Josephine Bahr Ljungdell

